
O LOCUINȚĂ DIN SECOLELE VI-VII E.N. DESCOPERITĂ LA VLĂDICENI, JUDEȚUL NEAMȚ

---

de Marius Alexianu

Fste îndeobște cunoscut faptul că aproximarea densității reale a așezărilor din secolele V-X e.n. este suplimentar îngreunată de dificultățile de interceptare a locuințelor tipice pentru această perioadă, respectiv cele adâncite în sol. Semnificativ de numeroase sînt situațiile cînd, trecîndu-se la investigații sistematice în zone în care cercetările arheologice de suprafață indicau vestigii materiale din alte segmente cronologice, s-au descoperit complexe de locuințe din perioada menționată¹. Noi puncte de mare interes s-au înscris astfel pe harta arheologică în zone aparent vide, lăsînd să se observe cît de fragile erau diferențierile regionale de pînă atunci și cît de îndatorate cercetărilor mai asidue concentrările demografice din anumite spații.

O situație identică s-a semnalat și în stațiunea arheologică de la Vlădiceni² unde, la capătul a trei campanii de săpături în locul *La cînechiște* (1985, 1986, 1988), a fost reperată o locuință prefeudală (fig. 1).

Locuința a fost săpată în pămînt pînă la adîncimea de 0,82-0,84 m față de nivelul actual al solului. Dacă luăm în considerare stratul de pămînt vegetal depus ulterior construirii acesteia, putem estima adîncimea inițială a locuinței la aproximativ 0,60 m. Locuința este de formă pătrată, cu colțurile rotunjite, laturile avînd lungimea de 4 m. Intrarea se făcea pe latura estică printr-un gîrlici. Nu s-au sesizat urme de gropi pentru susținerea cu pari a pereților sau a acoperișului, de unde rezultă că aceștia se sprijineau probabil pe tîlpi. Podeaua a fost realizată prin simplă bătătorire. În umplutura locuinței, mai ales la nivelul podelei, s-au observat peste tot urme de lemn carbonizat provenite de la prăbușirea acoperișului și pereților în urma unui incendiu.

-
- (1) Cităm doar două descoperiri recente din jud. Neamț: Homiceni și Dulcești, unde, cu prilejul săpăturilor în așezări ale dacilor liberi, s-au descoperit o locuință din sec. V-VI e.n. și respectiv, două locuințe din sec. VI-VII (inf. E. Petrișor și Șt. Scorțanu).
  - (2) Marius Alexianu, **Considerații asupra așezării dacilor liberi de la Vlădiceni, comuna Birgăoani, județul Neamț**, în *Symp Thrac* nr. 6, Piatra Neamț, p. 146-148.

În colțul de nord-est al locuinței, lipit de laturile de nord și de est, se afla un cuptor de piatră. Pereții laterali ai acestuia erau alcătuiți din trei rânduri de pietre de mari dimensiuni, dispuse pe lat. Pietrele dinspre interior erau mai groase (între 10-12 cm), următoarele fiind progresiv mai subțiri. Peretele estic în întregime, inclusiv spațiile dintre pietre, umplute cu pământ, avea o lățime de 0,215 m, iar cel vestic de 0,28 m. Menționăm că partea interioară a peretelui estic era alcătuită dintr-o singură lespede (crăpată ulterior), având lungimea de 0,75 m și lățimea de 0,38 m, în timp ce partea interioară a peretelui vestic era compusă din două lespezi cu dimensiunile de 0,38x0,34 m și, respectiv, de 0,45x0,26 m. Peretele nordic era alcătuit la interior din patru pietre de formă relativ pătrată, două dintre ele fiind așezate peste celelalte. Pereții interiori erau dispuși în unghi drept, delimitând o vatră cu dimensiunile de 0,75x0,50 m. Dimensiunile exterioare ale cuptorului oscilau în jur de 1,35 m. Bolta era construită dintr-o lespede de formă neregulată, pe care fuseseră așezate numeroase pietre de dimensiuni mai mici. Mare parte dintre acestea au fost descoperite prăbușite lângă peretele vestic al cuptorului. Pietrele nu au fost lipite între ele cu lut, ci au fost consolidate cu pământ. Înspre interiorul cuptorului prezentau urme de ardere. Vatra, feșuită la același nivel cu podeaua, avea o grosime de 0,02 m. E de remarcat faptul că toate pietrele au fost confecționate dintr-o materie primă locală, ușor de prelucrat, provenind din apropiere, de pe Dealul Chetrieri, unde au fost identificate aflorimente geologice de vîrstă bassarabiană (orizontul mediu), reprezentate printr-un facies neritic, cu depozite de gresie oolitică și calcare lumășelice¹. Inventarul locuinței era constituit din fragmente ceramice și resturi osoase de animale.

Fragmentele ceramice au fost descoperite atât în interiorul cuptorului, cât și pe podeaua locuinței. În cuptor s-au găsit două fragmente provenind de la partea superioară a aceluiași vas, lucrat cu mîna dintr-o pastă cu multă mică în compoziție, avînd ca degresant cioburi pisate. Unul din fragmente este de culoare cărămizie pe ambele fețe, celălalt fiind înnegrit la exterior ca urmare a unei ardere secundare. În spărtură, se observă marginile subțiri de culoare cărămizie, miezul gros fiind negru, fapt ce indică o ardere incompletă în mediu oxidant, într-un cuptor de olar. Cele două fragmente provin de la un vas-borcan de dimensiuni mijlocii, cu buza tăiată relativ drept, ușor evazată, cu un început de gît și cu umeri arcuiți (fig. 2/1). Exemplare asemănătoare au fost descoperite în Moldova, de pildă la Suceava-Sipot², Davideni³, Bold⁴, precum și în alte localități din spațiul

(1) I. Boboș și M. Alexianu, **Identificarea unei surse de materie primă nouă utilizată ca degresant în așezarea dacilor liberi de la Vlădiceni-Bîrgăoani, jud. Neamț**, în *MemAntiq*, XII-XIV, p. 153-164.

(2) Dan Gh. Teodor, **Teritoriul est-carpatic în veacurile V-XI e.n.**, Edit. Junimea, Iași, 1981, p. 27, fig. 23/1,8.

(3) Ioan Mitrea, **Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice din așezarea de la Davideni (sec. V-VII e.n.)**, în *MemAntiq*, VI-VIII, 1981, p. 73-74, fig. 7/5.

(4) Bold, com. Manolcasa, jud. Botoșani, săpături Victor Spinei.

dintre Prut și Nistru¹. Acest tip de vas se întâlnește mai frecvent începând cu a doua jumătate a secolului al VII-lea, devenind o prezență obișnuită în perioada secolelor VIII-IX². Tot de la același vas poate să provină și un fund, descoperit de asemenea în cuptor (fig. 3/2). Inițial, fundul nu a fost realizat plan. Corectînd defecțiunea de execuție, olarul l-a întărit cu o bucată de lut, spre a asigura stabilitatea recipientului. În cuptor s-a mai găsit un fragment de tipsie relativ circulară, cu fundul îngroșat și marginea scundă, ușor înclinată spre exterior și arcuită în interior, lucrată dintr-o argilă cu mică în compoziție, avînd ca degresant cioburi pisate (fig. 2/2), aceste particularități tipologice pîrînd a reprezenta forme mai timpurii³. Din același loc s-au mai recoltat și alte cîteva fragmente ceramice atipice.

De pe nivelul podelei, provin două funduri de vase lucrate cu mîna (fig. 3/1, 3), avînd drept degresant cioburi pisate, precum și mai multe fragmente ceramice atipice. Patru fragmente au pereții arși la exterior în atmosferă oxidantă, restul fiind de culoare neagră. Pe ele se observă, totodată, urme verticale sau înclinate de modelare cu mîna. Celelalte fragmente sînt de culoare cărămizie pe ambele fețe, miezul fiind de culoare neagră.

Toate fragmentele prezintă crăpături superficiale, de lungimi variabile, ce se explică prin gradul diferit de dilatare a degresantului în raport cu pasta ceramică, în procesul arderii în cuptor.

Materialul arheozoologic, constînd din șapte fragmente osoase, aparține unui număr de trei specii domestice, respectiv taurine, porcine și ovine, oferind o idee asupra hranei de natură animală obișnuită în această perioadă⁴.

Pe baza detaliilor observate la puținele fragmente ceramice pertinente tipologice, care fac imposibilă o încadrare cronologică mai exactă, propunem datarea

- (1) E. A. Rikman, I. A. Rafalovici, I. G. Hfncu, **Ocerki istorii kul' tury Moldavii**, Chișinău, 1971, p. 90-92, fig. 15; I. A. Rafalovici, V. L. Lăpușnian, **Moghil' niki v ranneslavianskoe gorodiste u s. Săliște**, în *Arheologiceskie issledovanija v Moldavii* (1973 g.), Chișinău, 1974, p. 125-128, fig. 8/5; G. I. Postică, N. P. Tel' nov, **Rannesrednevekovoe poselenie Hansca – La matcă**, în *Arheologiceskie issledovanija v Moldavii v 1981 g.*, Chișinău, 1985, p. 142-152, fig. 1/2.
- (2) Ioan Mitrea, op. cit., p. 74.
- (3) Un tip asemănător este atestat, de pildă, la Davideni (cf. I. Mitrea, loc. cit.).
- (4) Redăm determinarea materialului arheozoologic efectuată de prof. dr. Sergiu Haimovici de la Univ. "Al. I. Cuza" din Iași, căruia îi exprimăm mulțumirile noastre:
  1. Taurine (*Bos taurus*) – o falangă I, individ relativ mic.
  2. Porcine (*Sus scrofa domesticus*) – un fragment de maxilar superior cu M³ aproape ieșit (deci o vîrstă de aproximativ 20 de luni), două coaste, dintre care una cu două urme de tăieturi în apropierea tuberculului, un fragment din epifiza inferioară a humerusului și un altul din epifiza superioară a femurului; materialul ar putea aparține aceluiași individ, de talie mijlocie sau mică.
  3. Ovine (*Ovis aries*) – fragment cu epifiza inferioară a humerusului provenind cu precizie de la un ovin, individ relativ masiv, de vîrstă matură.

grosso modo a acestei locuințe, sub rezerva unor descoperiri ulterioare mai concludente, în secolele VI-VII e.n.

UNE HABITATION DES VI-ÈME – VII-ÈME SIÈCLES DE N.È. DÉCOUVERTE À VLĂDICENI, COM. DE BÎRȚĂOANI, DÉP. DE NEAMȚ

Résumé

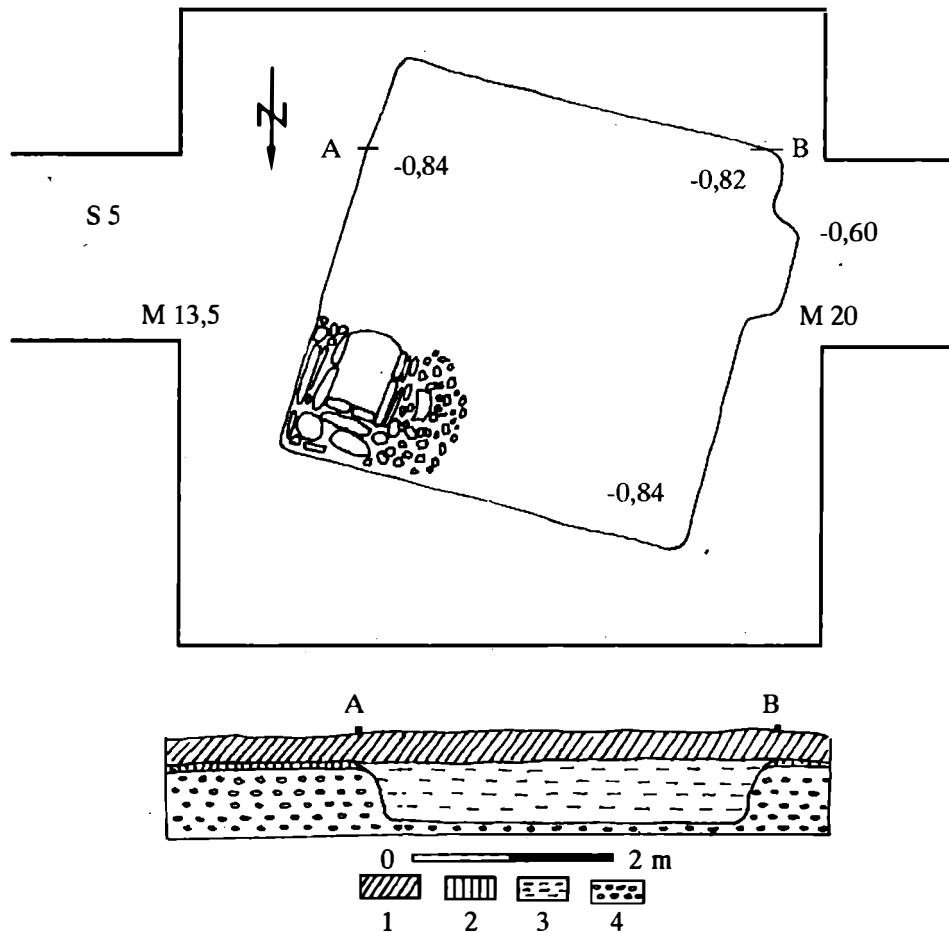
À l'occasion des fouilles de Vlădiceni dans un établissement appartenant à la civilisation des Daces libres (IIe – IIIe siècles de n.è.), on a découvert une habitation creusée dans le sol (0,84-0,82 m), de forme carrée (longueur des parois, 4 m), avec un four en pierres assez grandes (fig. 1). L'inventaire de l'habitation comprend des fragments céramiques et des os d'animaux. Dans l'intérieur du four il y avait un vase-pot (fig. 2/1; 3/2) et un plateau (fig. 2/2) et au niveau du plancher plusieurs fragments céramiques parmi lesquels deux fonds de vase (fig. 3/1, 3). Toute la céramique est façonnée à la main. Le matériel archéozoologique, déterminé par dr. Sergiu Haimovici, appartient à trois espèces domestiques (*Bos taurus*, *Sus scrofa domesticus*, *Ovis aries*). À partir des détails typologiques des rares fragments céramiques, on propose la datation de cette habitation pendant les VIe – VIIe siècles de n.è.

Explication des figures

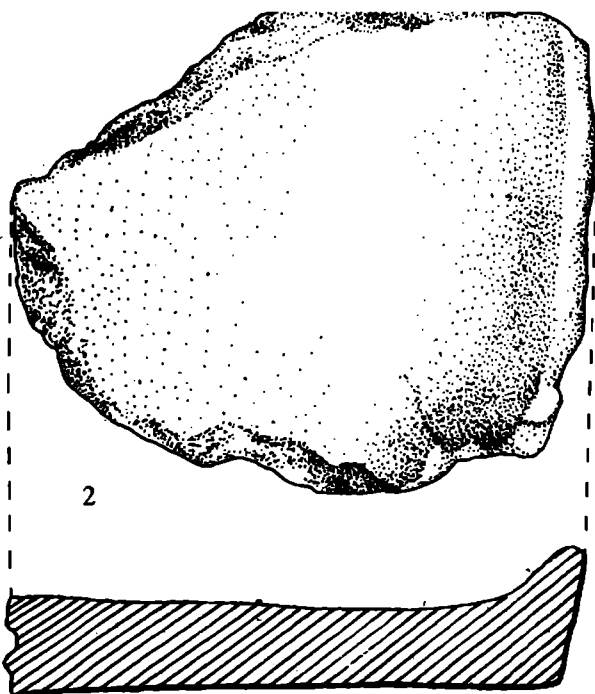
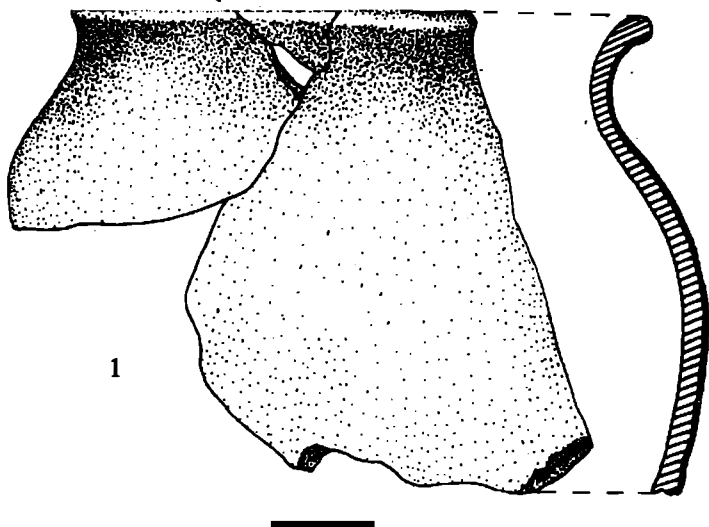
Fig. 1. Plan et profil stratigraphique de l'habitation des VIe – VIIe siècles de Vlădiceni. 1. sol végétal; 2. niveau IIe – IIIe siècles de n.e.; 3. remplissage; 4. sol jaune stérile.

Fig. 2. Céramique découverte à l'intérieur du four.

Fig. 3. Céramique découverte dans l'habitation.

Fig. 1 Plan și profil stratigrafic al locuinței din secolele VI-VII de la Vlădiceni.
 1 – sol vegetal; 2 – nivel sec. II-III e.n.; 3 – umplutură; 4 – sol galben steril.

Fig. 2 Ceramică descoperită în interiorul cuștorului.

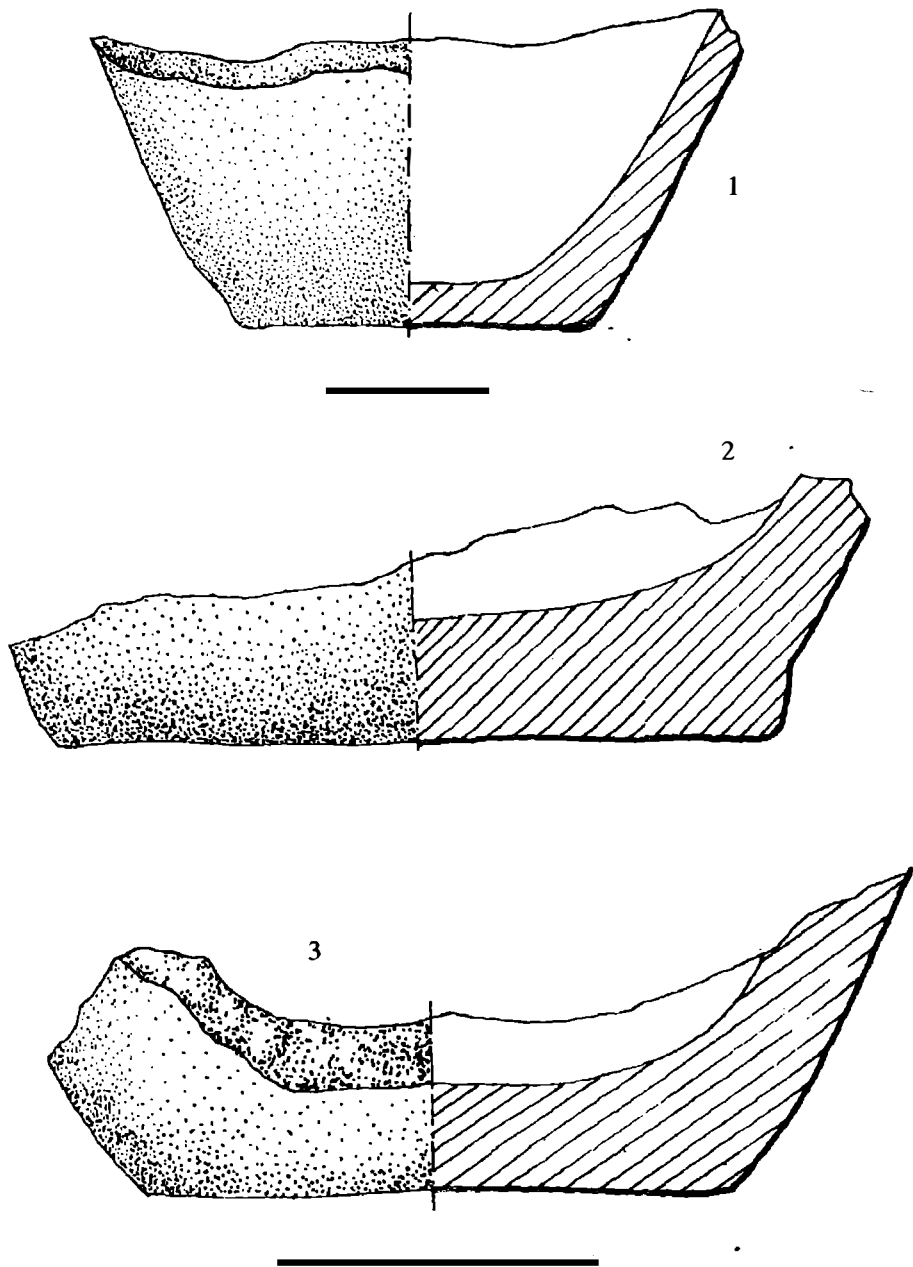

Fig. 3. Ceramică descoperită în locuință.

